

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

Desirable Characteristics of School Administrators in the 21st Century Under Sisaket Primary Educational Service Area Office 2

ศศิวิมล มั่นเจริญ¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ศรีกระจำง² รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต อานุกาพแสนยากร³
Sasiwimon Manchaoen¹ Asst. Prof. Dr.Surasak Srikrajang² Assoc. Prof. Dr.Prakhasit Arnupharbsaenyakorn³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 302 คน จากวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดย วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และการเทียบสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.994 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติการทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด
2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าด้านความเป็นผู้นำและภาวะผู้นำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านความรู้ความสามารถ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

¹Master of educational administration program Sisaket Rajabhat University.

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

²Assistant Professor, lecturer of the educational administration program, Sisaket Rajabhat University

³รองศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

³Associate Professor, lecturer of the educational administration program, Sisaket Rajabhat University.

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ศศิวิมล มั่นเจริญ, sasiwimon5555555555@gmail.com

รับเมื่อ 23 มิถุนายน 2566 แก้ไข 20 สิงหาคม 2566 ตอรับ 22 สิงหาคม 2566

3. แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญสรุปดังนี้ 1) ด้านความเป็นผู้นำและภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร 2) ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการข้อมูลภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ 3) ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งกายให้เหมาะสม มีกิริยามารยาทในการวางตัว 4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน 5) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารงานตามโครงสร้างการบริหาร มีการกระจายอำนาจไปยังคณะครู ชุมชนและผู้ปกครองในการบริหารแบบมีส่วนร่วม 6) ด้านความรู้ความสามารถ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายในการบริหารงานอย่างชัดเจน ใช้เหตุผลในการบริหาร

ABSTRACT

The purposes of this study are: 1) To study the level of expectation characteristics of school administrators in the 21st century, the office of Sisaket Primary Education Service Area 2. 2) To compare the views of teachers and School Administrators of educational institutions on the desirable characteristics of School Administrators in the 21st century, Sisaket Primary Education Service Area Office 2 was selected and classified according to educational qualifications, work experience, and the scale of educational institutions. 3) To explore ways to cultivate the desirable characteristics of School Administrators in the 21st century. The sample consists of 302 teachers and School Administrators. Methods for random sampling include stratified random sampling and comparison by size of educational institutes. The instruments used for data collection were questionnaires, scales, 5 – point estimations, and interview forms. The reliability of the questionnaire was 0.994. The statistics used were frequency, percentage, mean, and standard deviation. Statistics were used for t – test, f – test, and content analysis.

The results show that:

1. Desirable characteristics of School Administrators in the 21st century at the office of Sisaket Primary Educational Service Area Office 2 has desirable characteristics at the highest level.

2. A Comparison of Desirable Characteristics of School Administrators in the 21st Century of the Office of Sisaket Primary Educational Service Area Office 2 classified by educational qualifications, it was found that leadership and innovation had statistically significant differences at the 0.01 level. knowledge The difference was statistically significant at the 0.05 level, There is no difference in appearance. Overall, each aspect was different when categorized according to work experience, with statistical significance at the 0.01 level. There are no different opinions.

3. The development guidelines for the ideal attributes of School Administrators in the 21st century are summarized as follows: 1) In terms of leadership, the administrators of educational institutions should use science and art simultaneously in administrative management; 2) In terms of innovation and technology, administrators of educational institutions should systematically apply information management technology within educational institutions; 3) In terms of personality, the administrators of educational institutions should dress appropriately and be polite. 4) In terms of morality and ethics, the administrators of educational institutions should set an example, be honest and trustworthy, and have dedication. 5) In participatory management, the administrators of educational

institutions should carry out administrative management according to the administrative structure; decentralise power to the boards of teachers, communities, and parents; 6) In terms of knowledge, the administrators of educational institutions should clearly define the vision and policy objectives of administrative management and use administrative rationality.

Keywords: Desirable Characteristics, School Administrators in the 21st Century

ภูมิหลัง

ภายใต้รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาท่ามกลางกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ในยุคปัจจุบันและเตรียมพร้อมก้าวเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขการปรับเปลี่ยนการแข่งขันที่สูง เพื่อเป็นการสร้างข้อได้เปรียบและความมุ่งมั่นของสังคมให้แก่องค์กรที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว รุนแรง และมีความหลากหลายต่างส่งผลกระทบต่อวงการวิชาชีพ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนบริบทและโครงสร้างการบริหาร ของการบริหารจัดการ การศึกษาภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เป็นการจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาโดยยึดหลัก ของการมีเอกภาพเชิงนโยบาย ที่หลากหลายในการปฏิบัติโดยเน้นระบบการกระจายอำนาจและการยึดหลักการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 นั้นได้เสนอแนวคิดและวิธีการจัดการศึกษาที่ทำงานหลายด้าน จึงเป็นเสมือนกฎหมายปฏิรูป การศึกษา ดังจะเห็นได้ว่า ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติให้ความสำคัญกับการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ คือ ปฏิรูป ระบบการศึกษาให้สอดคล้องกันและกันทั้งระบบ ปฏิรูปแนวทางการจัดการศึกษาโดยให้ยึดผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิรูป หลักสูตรและเนื้อหาสาระ วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ปฏิรูประบบการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่นและเอกชนโดยเน้นเรื่องการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม ปฏิรูประบบครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มุ่งเน้นให้มีการยกระดับสถานภาพของวิชาชีพครู การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพครู ปฏิรูประบบ ทรัพยากรและการลงทุน เพื่อระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษา ปฏิรูประบบประกันคุณภาพการศึกษา เน้นเรื่องของการประกันคุณภาพภายในและให้มีการรับรองและประเมินผล มาตรฐานจากองค์กรภายนอก และปฏิรูปสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มุ่งให้มีการผลิต ใช้สื่อและเทคโนโลยีในรูปแบบ ที่หลากหลายที่มีคุณภาพ สถานักงานปฏิรูปการศึกษา (2545, หน้า 15 – 18)

ในปัจจุบันพบว่ามีผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำ หรือหัวหน้างานหลายท่านที่ประสบปัญหาการดำเนินงานในองค์กร เพราะการบริหารคนและการอยู่ร่วมกันในที่ทำงานกับบุคคลอื่นย่อมเสี่ยงที่จะไม่เผชิญหน้ากับความขัดแย้งในเรื่องของคน โดยเฉพาะผู้ใต้บังคับบัญชา เพราะผู้ร่วมงานล้วนมาจากสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน หากเจ้านายหรือผู้นำองค์กรไม่สามารถ เอาชนะใจผู้ใต้บังคับบัญชาได้นั้น อาจจะทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการทำงานขึ้นได้ซึ่งเหตุเกิดเพราะผู้บริหารและ ผู้ร่วมงานไม่เข้าใจกัน รวมทั้งเกิดจากการที่ผู้นำองค์กรหรือผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ความสามารถด้านการ บริหารงาน การไม่จัดระบบหรือแบบแผนในการปฏิบัติงาน ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ขาดความยุติธรรมขาดการพัฒนา บุคลิกภาพ ขาดภาวะในการเป็นผู้นำ ขาดความรอบคอบในการตัดสินใจ มีความเสื่อมเสียในเรื่องส่วนตัว รวมทั้งไม่มี เครือข่ายในการเป็นต้นแบบที่ดีและถูกต้อง ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารทั้งสิ้น หากผู้บริหารท่านใดขาดทักษะหรือคุณลักษณะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วจะส่งผลให้การทำงานขาดประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องรู้จักตนเอง รู้จักผู้ใต้บังคับบัญชาและรู้จักพัฒนาตนเองเพื่อที่จะได้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและ สามารถบริหารงานได้สำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ได้กำหนดไว้ให้ มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยได้กล่าวถึงมาตรฐานเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า “ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์” ซึ่งคำว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่ควรแก่การ ยอมรับ ฉะนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้กระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ในยุคปัจจุบันจึงต้องพัฒนาตนเอง อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่หลักในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่ ให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการ ของท้องถิ่นการกำกับ ติดตาม เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุเป้าหมาย ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาชาติ เป็นเขตบริการการศึกษาของจังหวัดศรีสะเกษ มีพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 180 โรงเรียน มีทั้งหมด 7 อำเภอ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 รวมไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ปฏิบัติงาน ในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมตามภารกิจในหน้าที่ของผู้บริหารและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกัน หรือไม่อย่างไร
3. แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เป็นอย่างไร

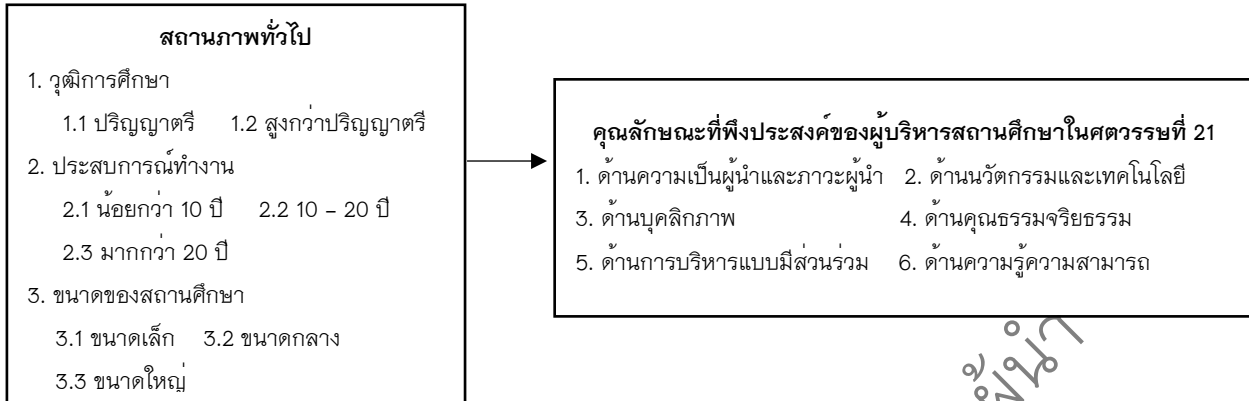
ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,474 คน ประกอบด้วยครูผู้สอนจำนวน 1,295 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 179 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 302 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ประกอบด้วยครูผู้สอนจำนวน 264 คนและผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 38 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) และเทียบสัดส่วนตามขนาดสถานศึกษา
3. การวิจัยเชิงคุณภาพ
ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างโดยศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยเครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ด้านความเป็นผู้นำและภาวะผู้นำ 2) ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี 3) ด้านบุคลิกภาพ 4) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 5) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 6) ด้านความรู้ความสามารถ นำมาสร้างแบบสอบถาม รวม 41 ข้อคำถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาแนวทางเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง โรงเรียน ประสบการณ์ทำงาน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ระดับการศึกษา อายุ ขนาดของสถานศึกษา และจำนวนนักเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

1.2 ส่งแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้ Google form ถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามออนไลน์ พร้อมทั้งขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับแบบสอบถามออนไลน์ โดยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

1.3 ผู้วิจัยได้รับข้อมูลการตอบแบบสอบถามออนไลน์ ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อดำเนินตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล จากบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ให้ข้อมูล จำนวน 6 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 3 คน และครูผู้สอนจำนวน 3 คน โดยการสัมภาษณ์เป็นเวลา 1 – 2 ชั่วโมงด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติการทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ (One – way ANOVA)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับ

ค่าเฉลี่ยมากไปห้าน้อย พบว่า ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านบุคลิกภาพ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความเป็นผู้นำและภาวะผู้นำ และด้านความรู้ความสามารถ ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ด้านความเป็นผู้นำและภาวะผู้นำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านความรู้ความสามารถ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า

3.1 ด้านความเป็นผู้นำและภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คุณภาพครูผู้สอน ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร สามารถตอบรับนโยบายที่ได้รับมอบหมายสู่การกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน ยึดระเบียบ กฎหมายในการบริหาร ให้มีความถูกต้อง สามารถครองใจผู้ร่วมงานได้

3.2 ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐาน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและก้าวเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ ข้อมูลภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมสนับสนุนครูผู้สอนให้สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ สามารถพัฒนาสื่อการเรียนรู้อุปกรณ์การเรียนรู้อื่นๆ

3.3 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีจิตใจแจ่มใส ยิ้มง่าย มองโลกในแง่บวก ควรแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีกิริยาท่าทาง มารยาทในวงตัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีศิลปะในการพูด คิดก่อนพูด ผู้บริหารสถานศึกษาควรหมั่นตรวจสอบและพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อจะช่วยเหลือสร้างความประทับใจให้กับบุคคลที่พบเห็น

3.4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีหลักธรรมควบคู่ไปกับการบริหารสถานศึกษา มีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน มีความสุภาพอ่อนโยน มีอัธยาศัยที่ดี อดทนต่อปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ มีความเมตตาธรรมอยู่ในใจเสมอ ไม่เบียดเบียน ไม่กดขี่ข่มเหงผู้ร่วมงานและไม่ควรหลงระเหิรในอำนาจที่มี

3.5 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารงานตามโครงสร้างการบริหาร มีการกระจายอำนาจไปยังคณะครู แต่งตั้งหัวหน้างานทั้ง 4 ฝ่าย ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีเครือข่ายผู้ปกครองทุกห้องเรียน เพื่อเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมรอบด้านทั้ง โรงเรียน ชุมชนและผู้ปกครอง 6) ด้านความรู้ความสามารถ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายในการบริหารงานอย่างชัดเจน ใช้เหตุผลในการบริหาร มีการศึกษาค้นคว้าพัฒนาความรู้ของตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ สนับสนุนส่งเสริมผู้ร่วมงานให้เกิดความรู้ใหม่ๆ ควรมีการนิเทศ ติดตามการทำงานของผู้ร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จากผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความรู้ความสามารถ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านบุคลิกภาพ และด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เป็นผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ สนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา มีการมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม มีพฤติกรรมที่แสดงออกทางด้านร่างกายที่เหมาะสม ถูกต้อง แต่งกายสุภาพตามกาลเทศะ มีความร่าเริงแจ่มใส อ่อนน้อมถ่อมตน กล้าคิดกล้าตัดสินใจ เป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม รวมไปถึงสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนากร ต่อชอน (2561, หน้า 95 – 96) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 การศึกษาพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านคุณธรรมนำสังคม 3) ด้านบุคลิกภาพอย่างสร้างสรรค์ 4) ด้านวิสัยทัศน์ก้าวไกล 5) ด้านแรงบันดาลใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีอยุธยา เมืองคำ (2563, หน้า 73 – 74) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 18 จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ด้านความรู้ความสามารถ และ 4) ด้านบุคลิกภาพ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับศวัสมน แบนทิม (2563, หน้า 94 – 95) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารนวัตกรรมและเทคโนโลยี รองลงมา คือ ด้านการประสานงานที่ดี ด้านมีวิสัยทัศน์ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านผู้นำทางวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษา ดังนี้ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นผู้นำและภาวะผู้นำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านความรู้ความสามารถแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ไม่ว่าครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาจะมีวุฒิการศึกษาใด ๆ ก็จะมีมุมมองว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นต้นแบบที่ดีในทุก ๆ ด้าน จึงทำให้ครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ วิรัตน์ ไชยโคตร (2563, หน้า 188) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ผลการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระยะเวลาและประสบการณ์การทำงาน ทำให้

บุคคลมีความคิดเห็นต่างกันได้ อันเนื่องมาจากครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี และประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 – 20 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันซึ่งแบ่งประสบการณ์การทำงานออกเป็น 3 ระดับ คือ ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ประสบการณ์การทำงาน ระหว่าง 10 – 20 ปี และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวมีผลต่อการเรียนรู้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และสภาพแวดล้อม ตลอดจนการมีประสบการณ์การปฏิบัติงานร่วมกันกับผู้บริหารสถานศึกษาในระยะเวลาที่แตกต่างกัน ทำให้มุมมองและทัศนคติเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อาชีวะ สาลี (2556, หน้า 113 – 118) ได้ทำวิจัยเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี

เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ตำแหน่งการทำงานโดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และเมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาแต่ละขนาดในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีภารกิจจัดการ การศึกษาที่คล้ายคลึงกัน อีกทั้งยังมีกลุ่มเครือข่ายการศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาซึ่งกันและกัน มีการประชุม และดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ จึงมีความเป็นไปได้ที่จะมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่ พึงประสงค์คล้ายคลึงกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลานนา รักรังาม (2563, หน้า 75 – 74) ได้ทำวิจัยเรื่องคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 จากการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงาน ในสถานศึกษาที่มีขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ คณิงนิตย์ กิจวิธิ (2560, หน้า 37 – 38) ได้ทำวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานหรือองค์กรควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาทางด้านความรู้ความสามารถให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ศึกษานโยบาย กำหนดเป้าหมายและทิศทางการ ทำงานที่ชัดเจน เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาให้ก้าวทันกับการ เปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ในด้านความรู้ความสามารถและด้านความเป็นผู้นำและภาวะผู้นำ

2.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคคลอื่น ๆ เช่น ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้นำชุมชน ต่าง ๆ

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตอื่น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

คณิงนิตย์ กิจวิธิ. (2560). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

นรเศรษฐ์ ชุมวงศ์. (2564). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูใน โรงเรียนเขตอำเภอสามโคก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ลานนา รังงาม. (2563). การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21.

วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

วัฒนากร ต่อซอน. (2561). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วิรัตน์ ไชยโคตร. (2563). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.

ศรายุทธ เมืองคำ. (2565). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ศวัสมน แปนทิม. (2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2565

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). การบริหารตามแนวปฏิรูปการศึกษา. วารสารวิชาการ, 5(6), 23 – 30.

อาชีวะหะ สาอิ. (2556). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอแม่สาย

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา

Phothikun, P. (2002). *Teamwork Development*. Bangkok: Midsiam.

Runcharoen, T. (2003). *Management of School in Education Reform*. Bangkok: Khanwfang.